

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Милена Йорданова

за материалите, представени за участие
в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“
в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“

Със заповед № РД-16-169 от 31.08.2022 г. на Ректора на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ съм определена за член на научното жури на обявения в „Държавен вестник“, бр. 41 от 03 юни 2022 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ по област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.1. Филология, научна специалност: Тюркски езици – историческа лингвистика на турския език. Въпросната конкурсна процедура е обявена за нуждите на катедра „Турски език и литература“ към Факултета по хуманитарни науки.

За участие в този конкурс е подал документи единствен кандидат: доц. д-р Мийрям Неджиб Салим-Ахмед, която е преподавател в катедра „Турски език и литература“ към Факултета по хуманитарни науки при Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

Представеният от доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед комплект материали за участие в конкурса за „професор“ е подготвен в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на Шуменския университет. Документите са добре оформени и подредени. Справките и списъците съдържат необходимата информация във връзка с настоящата процедура.

За участие в конкурса кандидатът доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед е приложила общо 35 научни труда, които се разпределят по следния начин: 1 авторска монография, 2 колективни монографии, 1 студия (в съавторство), 26 статии (от които 12 в съавторство), 3 многоезични речника (в съавторство), 2 учебни помагала (едното

от които в съавторство). Въпросните научни трудове не са представени за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ или по конкурс за академичната длъжност „доцент“, с което кандидатът е спазил законовите изисквания и се е съобразил с Правилника за развитие на академичния състав на Шуменския университет.

След завършването на средно общообразователно духовно училище „Нювбаб“ – гр. Шумен (1993) кандидатката Мийрям Салим-Ахмед продължава обучението си в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, където се дипломира като магистър в специалност „Турска филология“ (1998). Непосредствено след придобиването на висше образование колегата М. Салим-Ахмед започва преподавателска дейност в Шуменския университет. През 2007 г. защитава пред Висшата атестационна комисия дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в научно направление 05.04.23 Ирански езици; семитско-хамитски езици; тюркски, монголски езици; угро-фински езици на тема „Развитие на фонетичната система на книжовния турски език в периода XIX – началото на XX век (въз основа на писмени източници)“. През 2014 г. печели конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ с хабилитационен труд „Подчинителни отношения в сложното изречение в турския език (Въз основа на текст на анонимно съчинение)“.

Анализът на проектната и научна дейност на доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед показва, че тя е активен представител на Факултета по хуманитарни науки при Шуменския университет в два национални научни проекта, като също така участва и в десет университетски научни проекти.

Като представител на българската османистика доц. д-р М. Салим-Ахмед се ползва с уважение не само в страната, но и в чужбина, поради което е включена за член в редакционни колегии на различни периодични научни издания.

Понастоящем доц. д-р М. Салим-Ахмед е ръководител на катедра „Турски език и литература“ (2017–) в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“. Същевременно тя съвместява различни допълнителни

административни отговорности във Факултета по хуманитарни науки и е участвала в подготовка на документи за няколко акредитационни процедури (2017–2018).

Учебно-преподавателската дейност на доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед е интересна по своя характер и съдържание. Тя включва самостоятелното разработване, подготовката и провеждането на лекционни курсове и упражнения по следните учебни дисциплини:

- А. в ОКС „бакалавър“: османски език, османски правни и търговски документи, историческа лингвистика, съвременен турски език – синтаксис, семантика и лексикология, практически турски език – граматика;
- Б. в ОКС „магистър“: теоретични основи на съвременния турски език лексикология, теоретични основи на съвременния турски език морфосинтаксис, текстолингвистика, развитие на турската книжовна норма, османски език и култура, като е приложила иновации в преподаването на посочените дисциплини.

Важно е да се отбележи, че доц. д-р М. Салим-Ахмед е осъществила научно ръководство на петима докторанти и на шестима успешно защитили дипломанти в рамките на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

Научните текстове, с които доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“, се отличават с актуалност на разработваната проблематика и с разнообразие на използваните изследователски подходи.

Основният хабилитационен труд – монографията „По следите на османското епистолярно изкуство илим-ю инша“ (2022), е в обем 195 страници и се отличава с интердисциплинарност. Същевременно този труд е научно изследване с ясно изразена практическата насоченост и възможност за трансфериране на знанията в умения и компетентности. Доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед демонстрира добро познаване на темата и широка библиографска осведоменост – списъкът с използвана литература включва 82 източника на български и турски език. Без това да намалява широтата и на авторското позоваване на въпросните библиографски източници,

интересно би било да се представи позицията и на западноевропейски изследователи по въпроса, което само би обогатило монографията.

Изследователските методи са съобразени с темата, както и с целите и задачите, които авторката си поставя в своята теоретична обосновка.

Монографията се състои от увод (с. 5–11), четири глави (с. 12–154), заключение (с. 155–157), библиография (с. 158–168) и приложения (с. 169–195). В композиционно отношение изследването е калибрирано и отговаря на съвременните изисквания за достоверност и фактологичност.

Първа глава поставя в центъра на изследователското внимание въпросът за зараждането на епистоларната култура в османското общество, като прави преглед на състоянието на тази традиция в мюсюлманските общества от предосманския период. Включената проблематика в първа глава на монографията и начинът ѝ на осветляване осъществяват логическия преход с втора глава, в която се представят данни за османската епистоларна култура. В тази част на изследването си авторката изяснява обхвата на свързаните с османското епистоларно изкуство термини, които рамкират обекта и предмета на изследването. Изчерпателно се посочва етимологията и значението на съответния термин в границите на съвременната изследователска парадигма. Важно е да се отбележи, че терминологичното представяне не се ограничава единствено до маркирането на строго езиковедски данни, а съдържателната информация е допълнена със сериозни екстралингвистични сведения и уточнения. В тази глава се съдържа и просопографска част, в която се разглеждат някои значими автори на ръкописни и печатни писмовници от османско време.

В третата глава на изследването акцентът е поставен върху представената класификация, структура и съдържание на османските писмовници и на структурата на писмото в частност като център на епистоларната култура и видовете писма с техните специфики.

В четвърта глава се прави анализ на езиковите особености (граматика, лексика, фразеологизми, редупликация), характерни за епистоларните произведения, като специално внимание е отделено на някои стилистични аспекти, налични в

текстовете от този жанр. Монографията представлява научно-приложно изследване, посветено на османската епистоларната комуникация. Авторката разглежда писмото и писмовниците от периода през различни призми, което обогатява българската тюркологична визия по този въпрос.

Монографията „Ескиджумайският панаир. Център за стопански и културен диалог през XIX век“ (2021), която М. Салим-Ахмед разработва в съавторство с Алджан Джафер, има две издания. Изследването представя сведения за историята на днешния град Търговище (Ески Джумая), като детайлно се разглеждат въпросите, свързани с възникването на панаира, мястото на провеждането, времето и продължителността му, обезпечаването на сигурността на панаира, различни финансови постъпления от панаира, видове стоки, предлагани на панаира, културното влияние на панаира.

Разделът за мястото на арабските числа в ислямската религия и турската култура в колективната монография „Фрагменти от културните картини на света през призмата на числото“ (2016) е разработен от доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед. Авторката представя изчислението „ебджед“, широко застъпено в границите на Османската империя и оказало влияние върху световъзприятието на мюсюлманите.

Представените от доц. д-р Мийрям Салим-Ахмед статии за участие в конкурса за „професор“ очертават професионалните изследователски търсения на колегата, която демонстрира подчертан интерес към детайлното изследване на османистичната проблематика. Публикациите са пряко ориентирани към теоретични и практически проблеми, отразените в тях резултати са полезни както за изследователи историци и филолози, така и за студенти и докторанти в хуманитарните науки, чиято подготовка биха разширили.

Цялостният преглед на представената за рецензиране продукция на доц. д-р М. Салим-Ахмед създава облика на целенасочен изследовател, който компетентно допълва редица практико-приложни аспекти на обучението по османския език.

Кандидатът по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в Шуменския университет по област на висше образование: 2.

Хуманитарни науки, професионално направление: 2.1. Филология, научна специалност: Тюркски езици – историческа лингвистика на турския език е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на образователната и научна степен „доктор“ и по конкурс за академичната длъжност „доцент“. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на доц. д-р М. Салим-Ахмед е несъмнена.

До мен като член на научното жури към момента на депозирането на рецензията не са постъпвали сигнали за наличие на неправомерно използване на научни публикации от кандидатката.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържатели се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по хуманитарни науки за избор на доц. д-р Мийрям Неджиб Салим-Ахмед на академичната длъжност „професор“ в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ по област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.1. Филология, научна специалност: Тюркски езици – историческа лингвистика на турския език.

10.10.2022 г.

София

Рецензент:

проф. М. Йорданова